Број 20. У Новом Саду, у суботу 26. јануара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Оданде не мож’ даље.

Наши противници дошли су већ до крајње границе. Даље не може. Чудо је, велико чудо, како су и дотле дошли. Да не видимо, никад не би веровали.

„Браник“ као оно болесник, сваки се час окреће на другу страну. Али му никако није згодно Час напада угарску владу, јер су је, каже натоциљали радикали Износи како је ниско пала та влада, што преговара с радикалима и пушта их у министарску конференцију. Износи управ, како је угарска влада преварена, обманута.

После се окреће на другу страну Износи како су радикали слуге угарске владе, како дрежде пред министарским собама, како нису ништа постигли и неће ништа постићи.

Тако се ето окреће „Браник“ час на једну, час на другу страну, а види се како му је неизмерно тешко, јер кипти од жучи и грдњи.

А докле је забасао, кад се тиче истине?! Њему ништа није да рече нешто што цео свет зна да није тако. Кажите му: Море то није истина; — докажите му да није истина, он мирно тера своје.

Тако „Браник“ већ неколико пута пита: А зашто није потврђена уредба о дотацији патријарха и о избору епископа. Речено му је и два и три пута: Та како ће то бити потврђено, кад те ствари нису на сабору још расправљене, него ће се тек расправити. Ништа не помаже као да сте то рекли ћускији Он и даље пита: А зашто није потврђена уредба о избору епископа? и т. д. Да ли се може у овом погледу још даље забраздити — сумњам

Најжалоснije је, како пише „Браник“ о незаконитости саборских закључака Исто као и „Србобран“ И није више далеко да премаши „Србобран“.

Њему је све незаконито што је урадио прошли сабор. Незаконито му је зато, што су самосталци изашли из сабора. И онда зато, што није председавао патријарх, него потпредседник И данас напада угарску владу, како је могла и смела поднети краљу на потврду закључке таквог сабора.

Он је као онај муж коме је умрла жена па завришти: Умро је цео свет Не није тако. Ма како „Браник“ волео самосталце не може рећи: Изашли самосталци из сабора, нема више ни сабора

Прописан је тачан број саборских посланика који могу радити. Кад су они на окупу, може се саборисати. Ко је изашао и није дошао и зашто није дошао, не мења ствар. Не мења ствар ни онда, ако изостану и изађу из сабора — самосталци Нема нигде уредбе, да без самосталаца и либерала не може бити сабора. То је по „Браник“ и „Србобран“ врло незгодно, али је тако.

Још је јаднije оно, што говоре „Браник“ и „Србобран“ о потпредседнику Историја тога питања је позната Испрва је би о, да је био „природан“ председник сабору патријарх Наш народ није био с тим задовољан. Он је хтео да сабор сам бира себи главу — председника. Око тога је било дуге борбе. Онда се народна странка задовољила с тим, да председник буде патријарх, али да потпредседника бира сабор и то световњака Тако је то и ушло у саборско устројство.

Шта је задаћа потпредседника, зна се То је питање решено још онда, кад је изабран први потпредседник. Потпредседник је заменик председника. Но у нашој автономији хтели су поједини патријарси да понизе право световног потпредседника, а тиме да понизе право народа.

Око тога је управо борба Познато је, како је текла ствар на задњем сабору. Патријарх Георгије је изјавио у саборској седници, ако сабор нађе да је он крив, он ће повући из тога консеквенције Испало је како се није надао. Саборска већина није се дала ни застрашити ни преварити, већ је изјавила, да је патријарх Георгије крив

И сад прича „Браник“ овако: „После познатог скандала у саборској седници од 19. јануара 1907. патријарх Бранковић је прогласио сав саборски рад после тог дана за незаконит, шта више забранио је потпредседнику да врши председникова права и послове“.

Врло добро! После скандала (кад су у саборској седници изашла на видело недела патријарха Бранковића) он, патријарх, хтео је да осујети сав даљи саборски рад. Зато је забранио потпредседнику да председава.

Потпредседник није послушао патријарха Георгија. Није га смео послушати. Он је заменик патријархов, кад патријарх не може, кад је спречен

Али патријарх није био спречен. Није био на путу или болестан, он није хтео да председава. То ли је дакле?! Дакле кад патријарх неће да председава, онда нема сабора. Без сабора нема автономије, јер је сабор глава автономији Рад сабора и автономије зависио би онда од воље патријарха. Автономије и сабора било би само онда, кад патријарх хоће. Ако неће — нема ничега, јер је потпредседник бајаги — лутка.

По овом схватању автономију није добио народ наш, него само патријарх. Од њега зависи све. Овакво схватање „Браниково“ и „Србобраново“ потире све основе наше автономије, предаје нас на милост и немилост ћуди и ћефу свагдашњег патријарха.

Ето чега се тиче питање: Може ли потпредседник сабора председавати сабору кад патријарх неће. Ако се реши да не може, као што би хтели „Браник“ и „Србобран“, онда ми немамо автономије Онда би сабор или морао радити како патријарх заповеда, или би патријарх казао: Кад нећете тако, ја нећу да председавам, а не дозвољавам ни потпредседнику да председава

Види се у коликој нам је била опасности автономија. Да је владар изрекао, како су то хтели „Браник“ и „Србобран“, т. ј. да је минули сабор био незаконит јер је на њему председавао световни потпредседник, он а би наступио ужас, ми не би имали автономије, наша народна права била би погажена тим једним чином Но владар је изрекао у својој резолуцији, да је сабор био законит и ако патријарх на њему није хтео да председава и ако је на њему председавао световни изабрани потпредседник.

Сад је праведно, ово је законито Једно велико питање решено је у корист наро

ПОДЛИСТАК.

АРХИМАНДРИТ ИЛАРИЈОН РУВАРАЦ*).

(Нови прилози за његов животопис.)

VI.

Према овоме дало би се установити, колико је архимандрит Руварац унео светлости у косовске догађаје, које је Панта Срећковић на темељу извора другог и трећег ранга онако живо описао и *приказао као да је био очевидац*. У овом погледу установио је он и расчистио питање о изворима да више не може бити сумње, *који се извор може као такав сматрати, а који не*. Том се приликом морао ипак с негодовањем констатовати, да су косовски догађаји онако исто необјашњени остали као што су и пре били, *и да су баш услед Руварчеве критике постали нејаснији*. Јер кад ово не стоји, што су писали Срећковић и други на темељу каснијих неоверорђених извора о том боју написали, онда по себи настаје питање шта је у истини на Косову било? А у овом погледу и Руварац није ништа одговорио. *Његов доказ са свим је негативне нарави*. Он је порушио, што није постојало и што се као критички доказ но не може сматрати. *Али на место тога није ни једну поузданију чињеницу поставио*. — На место порушене зграде он у истини није поставио ништа. Историк који буде хтео писати историју косовских догађаја, знаће у будуће *шта се на Косову није збило, али никако шта је заиста било*. Његова индуктивна логика не даде му, да из критике уђе у хисторијографију и тако је од његовог рада само оволико користи придошло колико може критика да прибави, која разчишћава али не ствара.

Остало би само још једно питање, а то је, у колико могу извором бити народне песме колико се историк сме *користити предањем* писући историју. Али на ова питања је одговор још тежи, и расправљајући ита без довољно опрезности, може човек тако исто забасати, као и Руварац код питања о задаћи и оквиру историчне критике. Морали би прво знати, *шта је предане и колико оно дуго траје, колико генерација преживљује*, док се стане мењати и колико му се може у известном добу веровати? Је ли предање све оно, што течајем више векова до нас долази, вера, обичаји, цивилизација, култура, нрави, обртност, уметност, поезија? Или у овом специјалном случају о коме је реч: Јесу ли или могу ли бити [illegible]не песме наше извор за српску историју? *Јесу ли оне особе, о којима се у народним песмама пева, измишљене особе или су историске?* На сва ова питања нећемо одговарати, [illegible] иду преко оквира, који смо себи одредили [illegible]ово сматрање о Руварцу, његовој критици, ист[illegible]ској спреми и задаћи историка у опште. Можда би толико могли рећи, *да Руварац [illegible] све неоправдано и незнанствено одбацује све оно што се у народним песмама пева о боју на Косову*. Зашто би оно што се пева a priori било нехисторично, невероватно и само поезија ништа друго? Ми се наравно у решавање овог са свим тешког питања нећемо упуштати, али опет народним песмама одбити сву вероватност или веродостојност тако исто не иде, као опет оно што оне певају узимати за хисторијско готово градиво. У Хомеру се, на прилику у Илијади, описују *двори старог Нестора*, који се тако исто био придружио војни против Троје. Описују се како су изгледали и где су лежали. Тај опис важио је као поезија и разуме се да није био историја. До Шлиманових ископавања на месту где је Троја лежала, много је у Илијади важило као украс и поезија. После ископавања, видело се, да је оно, што се је *на само место борбе односило историја и да је Хомер певао истините догађаје*, бар у крупним цртама и да су Пријам, Хектор и други учесници борбе тројан-

*) Од више читалаца упозорени смо на многе штампарске погрешке, које су се досад у овој студији подкрале. Местимице поремећен је и сам смисао. Овде додајемо за оно што је већ изашло и што ће изићи, да ће на крају расправе, све крупније штампарске погрешке, које се морају поправити, исправљене бити. П.

да, у корист автономије. „Браник“ и „Србобран“ због тога плачу и наричу, као да су им помрли сви живи по кући. Из тога се најбоље види какви су они слободњаци и какви су пријатељи народу и автономији.

Др. Младен Лисавац пред бирачима у Иригу.

Ириг, 22. јануара 1908.

У понедељак 21. о. м одржао је наш омиљени досадашњи народни заступник, г др Младен Лисавац, у великој дворани Пуљине гостионице у Иригу поузданички састанак, на којем је уз опће одобравање присутних преко три стотине свесних иришких изборника и бирача разложио досадашњи рад посланика српске народне радикалне странке како на сабору краљевине Хрватске и Славоније и на заједничком сабору у Будимпешти тако и на српском народно црквеном сабору у Карловцима.

Својим убедљивим разлагањем уверио нас је наш заступник, да је радикална странка верно својем програму одлучно и смишљено заступала у сабору интересе нашега народа и наше отаџбине, краљевине Хрватске и Славоније

Док су се заступници српско хрватске коалиције у заједничком сабору све до 9 децембра 1907. заносиле том заблудом, да се опструкцијом посланика краљевина Хрватске и Славоније, — једне десетине целог сабора против девет десетина, — може извојевати парламентарним путем поправак оних уставних повреда, које нам је нанела железничарска прагматика, дотле је радикална странка од почетка увиђала, да би ово ометање саборског рада било колико бескорисно, толико и штетно по нашу отаџбину, краљевину Хрватску и Славонију, а и по сам српски народ Ради тога се је одлучила радикална странка на правилнију и целисходнију тактику, наиме да у заједничком сабору својом отвореном опозицијом сврати пажњу свих меродавних фактора, да се она неће нити може спријатељити са нанесеним нам повредама, а уједно да ће настојати свим средствима да се ове повреде што пре законитим путем одстране.

Према овој политичкој тактици држао је наш народни заступник др. Младен Лисавац свој познати говор у заједничком сабору у Будимпешти дне 24 октобра прошле године приликом затраженог индемнитета, — када је српска народна радикална странка давно већ била иступила из српско хрватске коалиције, — па је онде јасно и одлучно означио тадашње стајалиште наше странке према заједничкој влади ускративши јој затражени индемнитет и изјавивши јој нарочито ради нанесених нагодбених повреда неповерење

Овим је најбоље побио сва дотадашња подметања самосталска, као да је иступање радикалне странке из коалиције издаја и да значи напуштање наших државних и народних права

Истина самосталски органи нису ни касније престајали писати за „телиће“ о издаји радикалних посланика, што с њима заједно не опструирају, но после 9 децембра 1907. морали су и „телићи“ прогледати и уверити се да је српско-хрватска коалиција претрпела потпун пораз са својом опструкцијом, јер се од тог доба до данас није ни један заступник самосталски вратио у заједнички сабор, да онде опструкцијом извојује санирање погажених наших народних права, и ако су имали пуно прилика да то учине, а нарочито при расправи новачког контингента.

У осталом позната је већ самосталска тактика, да себи рачунају оно у јунаштво што другом пребацују као кукавичлук и издају!

У питању нашег одношаја према Мађарима и у опће државноправног одношаја краљевина Хрватске и Славоније према краљевини Угарској нагласио је наш заступник да самостална странка и њезини заступници у сабору нису увек заступали ово данашње тобоже пуританско и непомирљиво стајалиште, јер да се иначе не би дало протумачити њихово ватрено подупирање бившег подбана Николића, да одмах после мајских избора 1906. одашиљањем једног дела пређашњих куеноваца у делегацију створи терен за фузију бивше народне странке са српско-хрватском коалицијом. Ово настојање оних чланова самосталне странке, који су за време задњих Чавракових избора на доста мистериозан начин дошли и до једногласних мандата, — док су се у Срему наши бирачи пробијали кроз војничке кордоне до бирališta, — омела је радикална странка у коалицији заједно са непомирљивијим елементима хрватске странке права, а то је учинила и по други пут када су самосталци најодлучније захтевали да се у делегације изабере познати поборник хрватске самосталности и наших народних права из Куенова доба Стева В Поповић!

После овог прешао је наш заступник на питање наших српских захтева, и нашег одношаја према народу хрватском у краљевини Хрватској и Славонији, објаснивши слушаоцима, да се само потпуним удовољењем наших захтева може постићи оно идеално стање у нашој заједничкој домовини, у којем би се народ српски и хрватски покрај свију његових особина осећао као једна целина према сваком трећем и тако би документирао своје народно јединство Док се пак ови наши народни захтеви у погледу српског имена, заставе и писмонице не удовоље, или док се бар не уверимо да је велики део хрватског народа искрено наклоњен да нам наше народне захтеве испуни, дотле ће се о народном јединству Срба и Хрвата говорити једино као о идеалу за којим тежимо, али којем се нисмо ни из далека још приближили У интересу је дакле како Срба тако и Хрвата њиховог заједничког одржања и напретка да се испуњењем српских захтева што пре уклони сваки повод нашим међусобним несугласицама и размирицама

У о ом се питању битно разликује тактика наше радикалне и самосталне странке, јер док ми држимо да је сада најодлучнији моменат да се српско-хрватски однош ај једном за свагда уреди а тиме да се и српско питање коначно реши на корист народа српског и хрватског, дотле држи самостална странка да би покретање овог питања било опасно и штетно по наш заједнички рад, но тиме показују најбоље колико поуздања имају у искреност својих данашњих савезника

Из овог разног схватања српског питања праве самосталци за себе капитал, да нас пред Хрватима представе као странку њима непријатељску, што ми никако нисмо, јер је што скорије решење овог питања у нашем заједничком интересу.

Затим је прешао наш заступник и на питање држања наше радикалне странке према данашњој влади краљевине Хрватске и Славоније, па је изјавио одлучно да ступамо у изборну борбу самостално и да не тражимо никакву помоћ од стране владе, али и без икакве обвезе према њој што су и наши нарочито позвати изасланици изјавили отворено и јасно данашњем бану барону Рауху, приопћивши му уједно, да не одступају ни у чем од својег странечког програма, и ако ће радо прихватити све што је добро и по народ корисно у банову програму.

Др. Младен Лисавац као наш заступник на српском народно-црквеном сабору у Карловцима разјаснио нам је у главном рад и настојање српске радикалне странке у прошлогодишњем сабору око уређења наше народно црквене автономије, а нарочито око донашања познате манастирске уредбе, којом се огромно народно црквено имање наших манастира имало привести оној цељи, којој је и посвећено, наиме нашој народној просвети. Да је пак кривје време било да се таква уредба створи, види се најбоље отуда, што досадашња манипулација са манастирским имањем није народним фондовима доносила ни једну круну по јутру чистог дохотка Овом је пак приликом наш заступник изнео и све тешкоће и сметње које су чињене радикалној странци у сабору и код угарске владе од стране наших самосталаца, да само не дође до ових саборских закључака, или бар да они не буду законито одобрени али на срећу народну ово им се настојање изјаловило

Узгред нам је напоменуо наш омиљени посланик и све оне гадне измишљотине и подвале самосталске о управи народним добром, а нарочито познату и већ отрцану приповетку о издавању 860.000 круна народног новца итебејским Мађарима, па је ову ствар изнео у правој њезиној светлости, у којој се јасно видело да би српски народ овим зајмом не само на диференцији курза државне ренте, којом се зајам имао исплатити и у разлици каматњака хаснио већ прве године 7%, а то је 60 000 К, него би без сваке сумње већ за најкраће време после ове данашње новчане krize већи део овог зајма био конвентиран и народним фондовима стављен на слободно расположење, те би се њиме могао служити наш народ што му овако није никако могуће док се год тај новац налази винкулиран у државним папирима. Међу тим овај се зајам није никад реализирао, јер по самосталској логици без сумње угарска влада није хтела да усрећи Мађаре са овим зајмом!

Присутни бирачи и слушаоци дали су јасног израза својем гнушању ради досадањег самосталског извртања истине у ствари овог зајма, и многи се сам питао да ли му се ваља више чудити покварености или глупости оних који и сада још оваке лажи шире по народу.

На свршетку својег говора, који је трајао преко два сахата позвао је наш заступник све присутне да сами просуде и

ске били истинite особе. И та борба била је најмање 1000 година пре хришћанског рачуна.

Но то није све. — Пре врло кратко време (јула или августа пр. године) ископани су из *темеља замка или куле Несторове не далеко од места где је стари Аргос стајао и утврђен идентитет њихов са описом у Илијади. — Из Хомерове поезије стаде извирати историја — Поезија је очевидно свој материјал позајмила из историје и особе које је на позорницу увела истинске су и историчне*, бар што се тиче радње и ако можда доба и друге појединости нису још утврђене као што ваља. На дистанцији од 3000 година и више, нашла је критика, археологија и историја, да су особе једног стародревног епоса историчне особе и да митични Хомер није опевао измишљене јунаке, него Грке и старе Грке и Троје.

Кад дакле Руварац Југ Богдану, Југовићима, Страхинићу бану, Ивану Косанчићу, Топлици и другима одриче историчну позадину, то он чини као критичар са свим неумесно. Ми нисмо нигде нашли, да је он себи за задаћу ставио, да коментира само Орбина, Цоровића, Халкокондила, Нешдија, Садудина и друге. Он је предузео да разјасни све што се односи на бој на Косову. Кад је то обрекао, онда би требао да у истом »кнезу Лазару«, разјасни; од куда долази да су у народне песме ушла ова имена, *које не знају Орбина и друге писце ништа не знају и које су по свој прилици другo пре ових спеване*. Разуме се; да ми с овим питањима стојимо на становишту *оне го, ине* кад је Руварац »кнеза Лазара« написао а не на становишту, кад ова расматрања пишемо. Руварац је дакле требао 1888. растумачити, зашто он до народних песама ништа не држи и зашто оне за њега никакве историчне вредности немају. Он овако *о историјској вредности народних песама није увек мислио* било је случајева, где је он био противног мњења *У „Одломцима о грофу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу“* позива се Руварац на народне песме *као извор историје*. Он позива читаоце да прочита песму о смрти Арсен-патријарха, *да се увери да он* (Руварац) *има право, и да је оно истина што он* о своји патријарха Арсенија III говори. Он говори о народним певцима *као чуварима народне традиције*. У његовом добу видело се, да народне песме нису чисту историју прерадити *Филип Вишњић* и други певачи опевали су војну Карађорђеву с таком прецизношћу, да су те песме постале извор за описивање оних догађаја, где писмени извори не достају.

оцене досадашњи рад заступника српске народне радикалне странке, а уједно да осуде она гадна и недостојна сумњичења и клевете њихових самосталских противника, који мисле да ће само тако подићи вредност својег досадашњег смушеног и по српски народ штетног рада, ако буду друге оцрњивали и каљали којекаквим измишљотинама; уједно је позвао све бираче нека по својем најбољем уверењу и својој савести гласају при идућим изборима.

При свршетку говора узвикнули су одушевљено сви слушаоци у знак одобравања досадашњег држања и рада радикалне странке и њезиних заступника: Живела српска народна радикална странка, живео наш заступник др. Младен Лисавац.

Врло је дирљив био призор, када је најстарији члан овог састанка, Петар Бумбић, старина од 93 године, одушевљено и из дна душе захвалио нашем дичном заступнику на његовом лепом и исцрпном говору и досадашњем одлучном и савесном заступању народних интереса, па је тумачећи осећаје присутних изборника изјавио, да бирачи иришког среза неће ни у будуће бирати другог заступника докле год буде др Лисавац заступао на темељу радикалног програма народне интересе, на што су присутни одушевљено и једнодушно поновили: Живео наш посланик др. Младен Лисавац

После тога приступило се организацији радикалне странке у Иригу, па су прочитана имена дотле већ уписаних 290 чланова а одмах је настављен упис тако да је број чланова нарастао још на самом поузданичком скупу на 350 чланова, а сада се попис још наставља, па ће се за најкраће време обавити конституисање одбора.

Са овим поузданичким састанком можемо бити потпуно задовољни, јер он је најбоље показао, да је све на нашој страни што није заслепљено партизанском страшћу и отровом браће Прибићевића, али се надамо да ће се и ови имати прилике покајати и застидити својег данашњег кортешовања. Надамо се да ће се наши противници заједно са својим калуђерима и са својим кандидатом до избора увући у мишије рупе

Политички преглед.

Пашић о трговинском уговору с Аустро-Угарском. Дописнику „Agramer Tagblatt“ а рекао је српски министар председник Пашић ово: У Бечу су у своје време мислили, да Србија неће моћи да издржи затворену границу ни месец дана. Србија је пак издржала много дуже, па ипак није трговина страдала. Овај царински рат није користио Аустро Угарској Колико су само изгубиле угарске државне железнице услед тога, што више не преносе стоку и другу робу из Србије. И Будимпешта је много изгубила Штајнбрух је упропаштен. Пре царинског рата јурили су сви наши трговци у Будимпешту. Па и онај сељак, који је имао два комада стоке, ишао је на трг не у Београд, већ у Будимпешту. Београд је био само пролазна станица. Под притиском прилика то се променило. Наша је трговина из дана у дан све више самостална Научили смо се, да стојимо на својим ногама, а аустријским политичарима морамо бити захвални, што смо ово постигли Кад бих ја био аустријски политичар, друкчије бих радио Веза са аустроугарском трговином попустила је, а то се никад више неће поправити. Могуће је, да би за Србију боље било, кад би остало и даље ово неуговорно стање, али као државник не могу да радим на томе, да не дође до уговора. Наша се индустрија за ово кратко време већ јако развила, Основане су две фабрике за саламу и једна за конзерве Место жита извозимо брашно, за које има добре пијаце на Истоку, нарочито у Египту Наша индустрија, која има везе са пољском привредом, све се више развија. То неће спречити ни нови уговор, јер то по природи саме ствари иде постепено. Уговор ће се ускоро склопити, јер само неколико незнатних спорних тачака треба да се реше. Разуме се, да ћемо ми штитити своју индустрију. Постигнут је споразум, да аустроугарски сточни лекари у Београду и у пограничним местима Србије прегледају стоку, спремљену за извоз у закланом стању. Аустро Угарска као потрошач има право да прегледа робу, коју купује За српске сточне трговце згодније је, да се тај преглед врши у Србији. Тако остаје пијаца на српском земљишту, те су продавци према купцима у бољем положају.

Русија и Француска. Од 1902 године француски је посланик у Петрограду Бомпар. Он је образован човек и одлучан републиканац, али није аристократа. Зато га нису радо гледали на царском двору. Кад је била реч о томе, да француске капиталисте узму под закуп железнице у Јужној Русији, Бомпар је отпутовао, да се лично увери, вреде ли те железнице што То неповерење јако је увредило руске владине кругове, јер они не воле никакву контролу, па су на сваком кораку дали осетити Бомпару, да га не трпе Бомпар се није на то баш много освртао. Али кад је видео, како се немилостиво угушује сваки покрет за слободом, онда више није могао да издржи и тражио је, да га француска влада премести То је и учинила Нови француски посланик биће адмирал Тушар

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Пишу нам из Кленка: У понедељак 3. фебруара т. г. било је заказано, да наш омиљени посланик г. др. Никола Ђурђевић посети Јарак, Кленак, Грабовце и Платичево. Ту ноћ наступи бура са вејавицом, тако — да се никако није могло ни помислити на Јарак — ми телеграфисасмо нашем прваку у Јарку г. Ђоки Растивојевићу и прваку у Кленак г. Кости Стојановићу да смо план променули овако:

У понедељак жељезницом долазимо у Кленак а уторак у јутро у Грабовце; по подне у Платичево а кад се време улепша у Јарак. У Кленку на станици нас дочека одбор месни са пратњом. Одвезосмо се до гостољубивог домаћина г. Косте Стојановића, ту уз пријатељски разговор проведосмо до три сата а онда нас народ позва да се искупио у гостионицу код Сеше. Сви одосмо. Ту се слего силан народ. Не беше краја одушевљеном клицању. Прву је реч узео г. Јаношевић представио г. Николу Ђурђевића као радикалног кандидата; разложио им је потребу организације; но да би се могли за ту организацију одушевити, нужно би било по његовом схватању да г. др. Ђурђевић разложи радикални програм; па ако тај програм нађе одзива у њиховим душама, ако тај програм одговара њиховом схваћању и народним потребама, онда да се на основу тога програма организују, а тај програм би био у будуће за њих обавезан, он би им послужио као путевођа у даљем политичком деловању.

У то име и у име своје и својих сељана захваљује се г. др. Ђурђевићу на пожртвовању да се по тако ружном времену на тако далек пут одважио да се упозна и посаветује са својим бирачима. Не беше краја клицању живео др. Никола Ђурђевић.

Затим је г. др. Никола Ђурђевић радикални програм протумачио у свој својој опширности. Особито се задржао на два места на економном и просветном одељку. Ту је исцрпно говорио тако да је међу бирачима наступило френетичко одушевљење и клицање уз бурно одобравање и усвајање радикалног програма.

Затим је наступила организација. У организацију су ушли следећи људи:

Стеван Лукач; Милан Трифуновић, Мијаило Дотлић, затим је наступило народно веселе, које је трајало дубоко у ноћ.

Наш омиљени посланик отишао је око 6 сати да походи неке своје пријатеље и једномишљенике.

Вечерњим возом дошао је и г. Томић, кад је то народ сазнао, није било краја одушевљењу захтевајући макар да је доцне, мало да их походи; но он то није могао прихватити јер је био скрхан од невремена и дугог путовања. Сутра дан у уторак зајутра је наш посланик г. Ђурђевић у пратњи г. Томића, г. Бронзића, г. Стојановића од народа силног поздрављен и испраћен а од неколико одборника неки на саоница, неки на коњу у Грабовце допраћен.

Како је у Грабовци било то ће они писати.

У Кленку су сви гласови до једног за дра Николе Ђурђевића. Живео!

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. фебруара отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 70 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јануара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец фебруар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Стање у Португалској.

Сад је утврђено, да је у убиству имало учешћа само четир особе. Сваки атентатор изабрао је себи по једног члана краљевске породице. Чудно је, како је краљица остала неповређена Кола, на којима се возила краљевска породица, сва су изрешетана метцима. Четврти атентатор још није пронађен Службени лист доноси краљево писмо упућено на министра председника Да Амарала У њему обриче краљ Мануел, да ће примати само ону помоћ, коју парламенат одобри краљевском двору Овај глас, да краљ неће узимати преко цивилне листе, учинио је врло добар утисак на јавност То и јесте пре био повод незадовољству, што су покојни краљ и диктатор Франко самовласно располагали државним иметком и од воље повећавали цивилну листу У Лисабону се јавно скупља новац, да се притече у помоћ осиротелим удовицама поубијаних атентатора. Париски лист „Голоа“ тврди, да је бивши министар председник Франко баш пред побуну послао телеграм шпањолском министру претседнику Маури, да у Португалској може да букне револуција, која може да захвати и Шпањолску. Не би ли дакле хтела Шпањолска умешати се? Из Мадрида јављају, да је одмах по убиству учињен покушај, да се подигне револуција у земљи, те је било још четир мртва. Цензура је вешто скрила овај глас од иноземства

25 годишњица Тинке Лукићке.

Јуче је прослављена 25 годишњица глумовања Тинке Лукићке, којом је приликом овој одличној уметници одано заслужено признање на достојан начин. Лукићка је то потпуно заслужила. Она се у врло многим позоришним комадима истакла као потпуна уметница. Простор листа не допушта нам, да овде истакнемо све оне улоге, које је она приказивала са највећим успехом на потпуно задовољство публике. Она је свагда била вредна, није се противила да прими и мање улоге, но зато је у свакој улози била права уметница. Пре подне је уметница у свом стану примала честитке позоришног одбора, управе, чланова дружине и пријатеља. — Примила је и врло леп број честитака са стране. — У вече је у позоришту приређена свечана представа. Приказан је „Женски рат“. Позориште је било дупком пуно. Пре представе били смо сведоци једног врло дирљивог и свечаног акта. Слављеница је окружена члановима и чланицама дружине примила честитке и дарове. Најпре је г. А. Хаџић прочитао одлуку позоришног одсека, којом се врлој уметници изриче признање, а уједно предао дар кикиндског месног позоришног одбора (два чирака). Анкица Ивковићева предала је слављеници дар новосадског грађанства (букет, брилијантске минђуше и гривну са ликом светог Ђорђа) честитајући јој у лепим стиховима. У име новосадског девојачког сокола предале су слављеници дар (букет) г-ђце Милица Ивковићева и Драгица Савић-Цветићева. У име чланова и чланица позоришне дружине честитала је гђа Милка Марковићка и предала лаворов венац. Призор овај био је врло дирљив а слављеница је била бурно поздрављена. Она је на све поздраве одговорила изразом захвалности. У представи „Женски рат“ играла је Лукићка улогу грофице Отрвалске. И овом игром доказала је слављеница, да је права уметница, те да је потпуно заслужила признање, које јој је тога вечера указано.

Како ће бити састављен босански сабор?

Поговара се, да ће Босна и Херцеговина у току ове године добити свој сабор. У њему ће имати право гласа српско-православне и римокатоличке владике, муслимански реис-ул-ислам и муфтије, оделни предстојници босанске владе, окружни предстојници

и известан број имућних људи, који плаћају одређену порезу. Остали ће бити бирани посланици, од којих би према броју душа било одређено, колико да бирају православни Срби, муслимани и католици. Као што се види, тај би сабор био лутка у рукама владе. Ништа се не говори о том, колико би било бирача а колико именованих чланови тог сабора. „Нова Слободна Преса“ тврди, да се неће установити земаљски сабор, него ће се створити среске и окружне скупштине. Шућ-муће па проли.

Слава ајмашке цркве и народна забава.

Ајмашка црква прославиће на Три Јерарха и ове године своју славу на уобичајени начин. Истог дана увече приређује одбор грађана српску народну забаву у дворници Мајеровог Гранд Хотела. Улазнице се могу добити у књижарници Светозара Огњановић. Ко хоће да добије место, нека се пожури.

Нова справа за лећење.

Из Лондона јављају, да је онде неки Врајт изнашао нову справу за лећење. Лондонска јавност са врло великим нестрпљењем очекује први јаван узлет, јер се нада да ће бити врло успешан. Лаћи се не сме нико приближити. Правила је неколике покушаје и врло су јој успели, само се морају учинити још неке исправке.

Бомбе за бугарске четнике.

Из Цариграда јављају, да је у Битољу учињена преметачина у кући аустријскога механичара Новара, и нађене су патроне и бомбе, које је Новар правио за бугарске четнике. Новар је ухапшен.

Сила умирања у Њујорку.

Из Њујорка јављају, да је онде због променљивог времена свет јако почео умирати. Ове године има их оболелих од запаљења плућа или мождана опна око четар пута толико као пређашњих година. Болнице су препуњене, а добротворни заводи потпуно су немоћни да притекну у помоћ свима невољницима. Зло је тим веће, што има на 25.000 особа без хлеба, који много лакше оболевају. Осим тога има их на 10.000 и без куће и кућишта, који ноћивају по влажним улицама.

Вештачки дијамант.

У Паризу суд још једнако води истрагу над Лемоаном, што је тобоже правио вештачке дијаманте. Али сад скоро више нико не верује у његову вештину. Јавило се већ више драгуљара, који су Лемоану продавали непрерађено драго камење. Лемоан међутим непрестано тврди, као да су његови дијаманти вештачки. У затвору је саставио опширну одбрану, у којој гледи да побије те тврдње. И на крају захтева, ако суд хоће на дозна голу истину, нека допусти њему Лемоану, да понови свој покушај

Отпуштено 10.000 радника

„Франкфуртске Новине“ добиле су глас из Њујорка, да је у једној фабрици за локомотиве у Филаделфији отпуштено 10.000 радника. И ово треба да послужи нашем раденичком свету као опомена, да не мисли, као да у Америци тече мед и млеко.

Лажни новци.

Из Сомбора јављају, да је винковачка жандармерија ових дана ухватила у Сомбору и околини његовој једну банду од пет људи, који су правили лажне новце, и да их је отпратила пред осечки суд. На челу банде стајао је сомборски бачвар Бајер, коме је жандармерија преметла кућу и код кога је нашла лажних двадесеткруна́ша. Бајер је тај новац ширио међу простим светом.

Експропријација пољачких добара.

Споменули смо већ, да је предлог о експропријацији пољских добара, што га је усвојио пруски сабор, наишао на препреке у магнатском дому. Сад јављају, да је и сам цар Вилхелм против експропријације, тврдећи да се уставност не слаже са насилним откупом. Чује се и то, као да је цар Вилхелм већ повео преговоре са канцеларем Биловим да се онај предлог повуче. На том раде и брат царичин шлезвиг-холштајнски херцег Гинтер и царев пријатељ гроф Тиле.

Због ракије.

У [illegible] се деско овај случај. Једно дете завирио кроз прозор од једног подрума, и не случећи да га ико мотри. Затим се обазре око себе и кад никог не опази, спусти се кроз прозор у подрум. Домаћин је међутим био у подруму и био је радознао, шта ће дете радити, те се склони и из прикрајка посматраше. Дете дође до једне гомиле шаргарепе, дохвати један корен, разгледа га и онда халапљиво стане јести. Домаћин му приступи и запита га шта то ради. А дете му рече: „Не дирајте ме чико, врло сам гладан“. — „Зар код куће немаш шта за јело?“ „Немамо ништа. Кад отац и донесе неку крајцару јући, треба му на ракију“. Домаћин на то даде дечку неколико новчића, да купи себи штогод да еде. Али га прво запита: Шта ћеш радити с тим новцем? „Однећу кући оцу. Већ је два дана, како није пио ракије“. Домаћин на то узме новац од дечка и даде му да се само поштено наједе.

Талијанска пруга у Албанији.

Цариградски дописник бечке „Нове Слободне Пресе“ дознаје, да се Италија труди, да код порте изради допуст да настави градњу пруге од Бара у унутрашњост Албаније.

Брзојави „Застави“

Стигли 26. јануара.

Делегације.

Беч. Председник угарске делегације Бела Барабаш изјавио је: да ће поруку аустријске делегације оставити на страну и неће се расправљати у угарској делегацији.

Гроф Хадик у Америци.

Будимпешта Саборски посланик гроф Шандор Хадик, о коме је била реч да ће бити комесар на српском народно-црквеном сабору, отпутовао је у Америку, јер му је претио конкурс. Тамо се верио са удовицом Корнелијом Вандербилтовом, која има мираза 50 милиона долара.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

НОВИ САД, 22. јануара 1907. године.

Пшеница прве каквоће 23 к. 20 до 23 к. 40 п.
Пшеница нова 22 к. 80 п. до 23 к. — п.
Пшеница средња 22 к. 40 п. до 22 к. 60 пот.
Пшеница лакша 22 к. — п. до — к. — пот.
Наполица нова — к. — п. до — кр. — пот.
Јечам 15 круна — пот. до 15 кр. 40 пот.
Зоб нова 15 кр. 40 пот. до 15 кр. 60 пот.
Кукуруз у зрну стари — к. — п. до — к. — п.
Кукуруз у зрну н. 12 кр. 60 п. до 13 кр. — п.
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.
Маст 136 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 136 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина паљена 136 кр. — п. до — кр. —
(све на сто кила)
Свињи угојени тешки 86 до 88 пот.
Свињи средњи . . 82 до 84 пот.
Свињи лаки . . . 72 до 80 пот.
(све на сто кила)
Теоци 96—100 по кили
Овци пар 24—40 кр.

ПРИПОСЛАНО.*)

Позивам г. сликара Алексића, да нам путем јавности одговори у ствари сликања наше цркве, пошто је он то тражио у своме писму, упућеном црквеној скупштини!

Примећујем, да његов сликарски рад нису могли примити ни црквени одбор, нити црквена скупштина.

У Бавништу, 23. јануара 1908.

Скупштинар.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

ИЗЈАВА.

Прочитали смо, да је наш свештеник г. Стеван Дејановић неоправдало нападнут у 4. броју „Србобрана“ о. г., на што потписани по души и савест својој следеће изјављујемо:

Док није дошао нама за попу г. Стевани Дејановић, нисмо готово ни знали да смо Срби нити би се очајнички борили за српску ствар, да нас није г. Стеван Дејановић за Српство одушевио. — Исти свештеник неизмерен труд полаже за нас, што се види и по томе, да је он — ма да је овде сад и румунски поп — привео на српску страну до 15 породица, а 80 душа румунских, тако да ћемо имати до 300 душа српских. Што се пак тиче његовог тачног служења у цркви и рада у школи као вероучитеља — то може да посведочи г. прота вршачки, односно издана му похвала од саме конзисторије, а ми пак сведочимо, да се наша деца нису знала српски Богу молити, док он није дошао.

С тога нам чудно и изгледају речи, да је дошао млад и агилан. — Ми бољег свештеника и Србина не можемо да пожелимо и кад њега не би било — ми би заиста клонули — а што се тако чврсто држимо, имамо њему да захвалимо.

У Орешцу, на св. Јована 1908.

Срби Орешчани:

Јоца Станков, Коста Михајловић, + Лазар Михајловић, + Милан Кикош, + Јован Добон, + Мита Поповић, + Лекић Јелесија, + Софра Лекић, + Милорад Лекић, + Миша Станисављев, + Павле Станисављев, + Тома Владисављев, + Рада Владисављев, + Милан Станков, Мита Станков, Милош Шерић, Сеетовар Лекић, Петар Кикош, Лекић Лазар. Коста Михајловић, писац имена

Пријатељима „Мале Библиотеке“.

Прву свеску „Мале Библиотеке“ за 1908 му годину (бр. 139—140) шаљемо свима онима, који нам пошаше претплату, као и онима, који су нам до сада уредно слали. Свима, који нам дугују, обустављамо шиљање, све док нам не дуг не подмире.

Ко није вољан држати „Малу Библиотеку“, нека нам ову свеску одмах врати, а ко хоће и надаље да остане претплатником. нека нам одахм пошаље претплату. Оне, који нам претплату не пошаљу, обуставићемо даље шиљање.

Наредне свеске (св. II. бр. 141—146., и св. III. бр. 147—148.) налазе се већ у штампи, те ће у најкраћем року изаћи, а са истима и прва свеска „Прегледа“ за 1908 му год.

У Мостиру, 1908.

Уредништво и Администрација „Мале Библиотеке“

Нову снагу

доноси

СКОТОВА ЕМУЛЗИЈА,

кад су сва остала средства без успеха. Опасно је са сумњивим препаратима експериментисати, кад је здравље на коцки и кад се слабости тиче, коју код **реконвалесцената** налазимо или је настала услед малокрвности, плућних болести или прекомерног рада. Ко је паметан, лаћа се без оклевања средства, које је у безбројним случајевима у свима врстама слабости без изузетка као утицајно и поуздано средство доказано, а то се средство зове

Скотова Емулзија.

марком само са Право — рибама — као знак ирранције Скотовог поступка.

Цена оригиналној боци 2 Кр. 50 пот.

Може се добити у свима апотекама

1202 3—5

KALOGÉN

Бразајеве Францове ракије

КРЕМ ЗА ЗУБЕ је најбоље.

96 1—40

Болове

костобољу и реому, уветости, болести од назеба и промаје, грозничаво стање одузима нам сигурно Фелеров Елза-флуид. Једно туце па поруку франко 5 кр. Узмите од E. V. Feller in Stubica, Centrale No. 105. (Agramer Kom.)

1303 2—3 **Kazi.**

ЗЕМЉА НА ПРОДАЈУ.

Продајем из слободне руке свој посед од

70 јутара добре ораће земље

заједно са нужним зградама, све на једном месту Може се продати и у две парцеле.

Обратити се треба ради адресе на администрацију „Заставе“. 107 1—3

350 хектолитара

праве босанске

ШЉИВОВИЦЕ

имаде на продају уз врло умјерену цену

Фрањо Ванек

поседник

106 1—3 **Вјелина** (Босна).

Продаје се

ПОРТАЛ

бивше радње Браћа М. Поповић.

Упитати код

Бранка Чавића

105 1—3 Нови Сад.

РАВНАЊА РАДИ

за све оне ученике и ученице, који се код мене у Новом Саду упиташе, кад почиње идући течај књиговођства на Петроварадинској трговачкој школи, овим објављујем, д исти течај почиње *у среду 2. (15) фебруара о. г*, пошто је за овај течај испит у Бечу крајем маја утврђен. — Сви упити и даље имају се са повратном марком упутити на проф.

J. МОГАНА,

86 2—5 Нови Сад, Arany-utcza 11.

Изашла је из штампе књига:

Бој на Косову — Сеоба Срба — Црна Гора.

КРИТИКА РУВАРЧЕВЕ ШКОЛЕ.

Ово су управо подлисци, које сам штампао у „Застави“ под именом „Неродо љубива Истори а“, само дотерани и проширени

Књига износи осам штампаних та бака велике осмине на финој хартији и кошта **2 круне**.

Препродавци и књижари за готов новац добивају 25% рабата

Поруџбине и новац молим да се пошљу на адресу г. **Косте Лере**, (**Нови Сад.**)

Нови Сад, јануара 1908.

Јаша Томић.

ПРОДАЈЕМ СВОЈУ ГРАЂАРСКУ И ДРВАРСКУ

РАДЊУ

са плацом или без плаца уз повољне услове

Даница уд. Јовановић,
Сремски Карловци.

81 3—5

ПРОДАЈЕМ МОЈ ПОСЕД

од 17 јут. ораница,

1 кућу са пузградама и лепим кућним плацом, све лежеће у **Бољевцима** (котар Земун) уз повољне увете

Јован Стаичић
Руна.

89 2—3

Стечај.

На упражњено место једног учитеља а српској народној вероисповедној мешовитој основној школи на салашу Малом Јарку овим се расписује стечај.

Са учитељским местом скопчана су ова берива:

1.) 1600 К. редовна годишња плата.
2.) Стан у нарави: две собе, кухиња, комора и ¼ јутра баште.
3.) 160 К. награда за појање у цркви.
4.) 100 К. у име накнаде за дрва.
5.) 50 К. „ „ „ „ послугу.
6.) 200 К. за поновну школу.
7.) 20 К. у име паушала.

Гореозначену плату издаваће црквена општина изабраном учитељу дотле, док овдашњи градски магистрат буде у тој висини припомоћ давао; а ако би магистрат ову припомоћ престао издавати, уживаће изабрани учитељ ону плату, која је пре 1. јануара 1906. год. са тим местом скопчана а била која осим стана у нарави износи: 1.) 1000 К. плата, 2.) 160 К. награда за појање, 3.) 100 К. у име накнаде за дрва, 4.) 50 К. у име накнаде за послугу, 5.) 200 К. за поновну школу и 6.) 20 К. у име паушала.

Компетенти имају да докажу да су Срби православне вере и да су са успехом свршили српску учитељску школу у Сомбору уз прилог сведоџбе о евентуалном свом досадањем учутељском раду.

Изабрани учитељ имаће да заузме своје место онда, када га месни школски одбор на то буде позвао.

Молбенице ваља поднети потписаном председништву најдаље до 3/16. марта т. г.

Из редовне седнице месног школског одбора, држане у Новом саду 17/30. децембра 1907.

Ђорђе Петровић, перовођа. **Андрија М. Матић**. потпредседник.

87 2—2

ПОЗИВ.

ПРВА КОВИЉСКА ШТЕДИОНИЦА

ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

држаће у суботу 9. (22.) фебруара 1908. године у 9 сахата пре подне у дворани горњо-ковиљске основне школе своју редовну

XI. ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се п. г. деоничари учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду штедионице у години 1907. и предлог за поделу чистог добитка.
2. Извештај надзорног одбора и предлог за давање опроснице управи на рачуне од године 1907.
3. Избор једног члана управе.
4. Избор надзорног одбора.
5. Претресање предлога, који су од стране деоничара према наређењу 24. §. основних правила у прописаном року поднесени.
6. Избор два члана за оверовљење скупштинског записника.

Управа.

Извод из основних правила: §. 27.: „У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћеницима они деоничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонују.“ § 28: „Они деоничари, који су мање од три месеца поседници деоница, немају гласа на главној скупштини“.

XI. РАЧУН БИЛАНСИЈЕ

ПРВЕ КОВИЉСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ

ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА

104 1—1

за годину 1907.

РАЧУН БИЛАНСИЈЕ.

ИМАЊЕ	Круна	п.	Д У Г	Круна	п.
Готовина у благајни —	4699	02	Деоничарска главница 600 деон. а 100 К — —	60000	—
Менице — — — —	585123	—	Резервни фонд редован —	36600	—
Обвезнице — — —	81540	—	Резервни фонд за евентуалне губитке — —	3334	34
Дужници у текућем рачуну — — — —	13957	—	Улози на штедионичке књижице — — —	482054	80
Папири од вредности —	1857	—	Улози стални недељни —	6120	03
Кућа нашега завода	6000	—	Реесконт — — — —	90504	77
			Предлог управе и надзорног одбора за поделу чистог добитка у год 1907.		
			Редовном резервном фонду	1456	20
			Резервном фонду за евентуалне губитке — —	3000	—
			Тантијеме управи и чиновницима — — —	1725	46
			На отпис изгубљених потраживања — — —	2347	—
			На добротворне цели —	33	42
			Дивиденда на 600 деоница а 10 К — — —	6000	—
	693176	02		693176	02

РАЧУН ГУБИТКА и ДОБИТКА.

РАСХОД	Круна	п.	ПРИХОД	Круна	п.
Камата на улоге — —	22289	09	Камате од меница — —	52022	25
Реесконт камата — —	6146	60	Камате од обвезница —	5969	20
Пореза — — — —	2288	82	Разни приходи — —	204	24
Пореза на камату на улог	2298	93			
Тантијеме и дневнице —	1921	70			
Плате — — — —	6063	—			
Трошкови — — —	2065	86			
Отпис изгубљених потраживања — — — —	100	—			
Судски трошкови — —	529	52			
Чиста добит за год. 1907.	14562	08			
	58195	69		58195	69

Горњи Ковиљ, 31. децембра 1907.

Коста Веселиновић с. р., книговођа. **Мита Шпирта** с. р., управитељ. **Живан Каћански** с. р. благајник.

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

Гор. Ковиљ, 22. јануара 1908.

Петар Нешин с. р., **Милан Живанов** с. р., **Стеван Летић** с. р.

чланови надзорног одбора.

„Српско Братство“

једина је задруга, која поред исплаћивања посмртнине од 1 000 или 2.000 круна води бригу и о сирочади. Срби родитељи, ма које вјере били, будите што прије редовни чланови; а имућни се Срби моле, да буду пријатељи српске сирочади, па да се упишу за добротворе (који само једном плате 100 круна) или за подупираче (који сваке године плаћају 6 круна). Уписе прима Управа (Zagreb, Ilica br. 7.), а и повјереници, гдје их има. 12 12—50

ТРАЖЕ СЕ

озбиљни продавци

СА ВЕЋИМ КАПИТАЛОМ

за продају мрког угља

(BRAUN-KOHLEN).

Угаљ је одличног квалитета нарочито се продаје за печење цигаља, млинове, пиваре и остала подобна предузећа Обратити се потписатом

Димитријевић Обрадовић и комп.

6· 8 ·8. Београд Његушева 59

Објава.

П. српска земљорадничка задруга у Новом Саду (удружење са неограниченом одговорношћу) у скупштинској седници одржаној 30 јануара 1908. г решила је да престане и разреши се Овим се позивају задружни кредитори, да могућа своја потраживања у року од (6) шест месеци, рачунајући од трећег увртшења ове објаве, тим пре пријаве, што касније пријављена своја потраживања неће се у обзир узети

Нови Сад, 3 фебруара 1908.

П. српска земљорадничка задруга у Новом Саду (удружење са неограниченом одговорношћу).

Ђорђе Велић, перовођа. **Јоца Дивјаковић,** председник.

Hirdetmény.

Az ujvidéki szerb földmivelők II. szövetkezetének (szövetkezet korlátlan felelőséggel) 1908. január 30 án tartott közgyülése a szövetkezet föloszlatását kimondván, ezennel felhivatnak a szövetkezet hitelezői, hogy netáni követeléseiket ezen hirdetmény harmadszori közzétételétől számitott (6) hat hó alatt annál is inkább érvényesitsék, mert a később bejelentett követelések figyelembe vétetni nem fognak.

Ujvidék, 1908. évi február hó 3-án.

Az ujvidéki szerb földmivelők II. szövetkezete (szövetkezet korlátlan felelőséggel).

Velics György jegyzőkönyvvezető. **Divjakovity Jocza** elnök.

90 3—3

Бр. 35. ex 1908.

Лицитација.

На основу решења црквеног одбора српске православне црквене општине у Новом Саду под бр. 18. од 16. (29.) јануара 1908. г. расписује се офертна лицитација на стан и дућане у ћурчијској улици у кући бр. стари 1879 нови 4. од 1. новембра 1908. г

Стан је у првом спрату, састоји се из 6 соба, предсобљем и кујном, шпајзом при земљи, а у авлији кујна за прање и подрумом.

1 дућан са једном собом и
1 дућан са две собе.

Рефлектанти нека поднесу своје оферте било за стан, а било за дућане све посебно до 15. марта по р. к. потписаном председништву, а на коверти назначе да је оферт за стан и дућане.

Како стан, тако и дућани издају се на 6 година.

Из седнице црквеног одбора од 16. (29.) јануара 1908.

У Новом Саду, 23. јануара (5. фебруара 1908. г.

Паја Ћурчић, књиговођа. 97 2—2 **Марко Вилић,** потпредседник.

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА

је од многих година одлично опробано средство.

1: 7—

За јесењу сезону

стигао ми је врло богат избор

у женској и мушкој конфекцији

као и највећи избор у женским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама, све по најмодернијем, најукуснијем и елегантнијем енглеском и француском крају.

Послуга је уз НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ код српске фирме

П. Н. Момировића

у Новом Саду,

Главна улица бр 3.

1020 22 52

Kalmár & Engel творница м торских машина.

Стовариште: V. Lipotkörut 18, **Budadest VI.** Творница: VI. Üteg u, 19.

препоручује ради вршидбе као и за млине воје ј д-нос авне бензин-моторе, бензин-локомобиле, као и моторе, које у лаче гас, које се могу V. Lipotkörut 18. увек у раду видети.

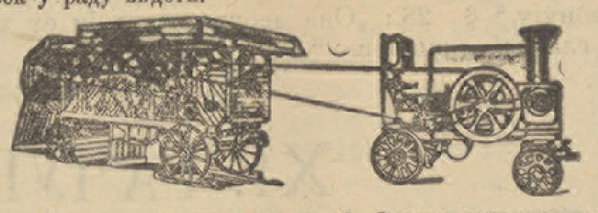

Пуно јамство за изврстан вршај. Једина досада ња новина. Ови мотори, који тачно раде а са пр.том конструкцином могу се од сва ога нестручњака лако водити.

Ценовници бадава! Јефтине цене! И на отплате! 1555 9—26

Недостиживо средство за негу лица и руку јесте

1525 16—100

једино прави сасвим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује суједице мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. Најсигурније средство. Може се и у јутро послије прања рабити. 3 теглице 4 крунбез даљег трошка ако се новац напред пошље. Где се не би могло добити на ручује се из

лекарне Салватор А. Козиак Рума.

ЛИБМАН и ТОТОВИЋ

НОВИ САД

Житна пијаца бр. 1.
Ћурчијска ул 37.

ТЕЛЕФОН бр. 159.

ФАРБАРА

ВЕЛИКО стовариште гипса, цемента фирнајза, лакова, туткала, пензле, паркепасте и разног материала, по врло умереној цени.

БРЗА И СОЛИДНА ПОСЛУГА!

769 25—50

ПРИПЛОД!

Чистокрвне (Vollblut) **беркширске пасмине свиња**

Имам прасица целе године од 10 недеља
Имам супрасни крмача исте пасмине.
Имам нерастова разне величине исте пасмине

на продају.

Свака доживљена недеља прасица кошта 3 К.

Ко жели имати нека се обрати на

Милана Жигића

921 47—50 Земун — Батајница

САМО У ПИВАРИ

ДУШАНА СЛАВНИЋА

у Новом Саду

КОЈУ ВОДИ

МИЛИВОЈ РУНИЋ

точи се право 1617 9—10

БУДВАЈСКО ПИВО

грађанске пиваре, које је по гласу одлуке судских стручњака исто тако, као и пилзанско.

Заштитна марка „Ленгер“

Liniment. Capsici comp..

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и навеба употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом **Richter** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти. 1265 18 40

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ in Prag Elisabethstrasse № 5. neu.

Разашиље се дневно.

Објава.

Намјенили смо продати добро идућу подружницу у **Вуковару** ради обитељских околности.

Скупа са намештајем који је потребан за кројачку радњу, и са складиштем сукна, које се тамо налази уз умјерану цјену уз повољне увјете.

Понуде у **Осеку** код подписане тврткe или у истој подружници у **Вуковару**.

32 6—6 **Аничић и Рушка.**

СПРЕМНОГ трговачког помоћника

старијег и озбиљнијег, са врло добрим препорукама, а који је вичан немачкој кореспонденцији и простом књиговодству потребан је једној већој **колонијално-деликатесној радњи у Београду**. Упитати у администрацији „Заставе“. 61 6—6

OSERS & RAUER специјална фабрика за израду мотора **Budapest VI. Podmaniczki utca 18. Wien, XX. Dredner str. 81.-83.**

БЕНЗИН **МОТОРИ**

Мотори КОЈИ УВЛАЧЕ ГАС

1679 7—52

ВЕНЗИН ЛОКОМОВИЛИ

Данас најјефтинија радна снага! Трошкови рад по коњској снази 2—3 потуре. Више стотина разноврсних машина налазе се у промету. Врло повољни услови за плаћање! Првог реда ес идна фабрика! Са ценовницима и прорачуном стојимо бесплатно на услуги.

У последње време одправили смо овима стројеве машине: Јовану Илосу и друговима у Сас Весушу (8 коњских снага), Јовану Магочи и друговима Монор Тањи (6 коњских снага), Јовану Пап у Јарош Беренју (8 коњских снага), Павлу Ј. Нађу у Боглар (6 коњ. снага), Стеван Пали мл. у Орду код Боглара (4 коњ. снаге), Мирко Такач млинар у Пасто (75 коњ. снага, који увлаче гас. Вилмош Стенгер млинару у Вел. Топ ловац 50 коњ. снага) који увлаче гас. Шалу Росману млинару у Моч коложварска жупанија (40 коњ. снага) који увлаче гас Јосифу Херцегу млинару у Мађар Банхедеш (30 коњ. снага) који увлаче гас и још много великим властелинствима.

!!! КАШАЉ !!!

ПЛУЋНЕ БОЛЕСТИ.	ПРОМУКЛОСТ.

до сад сигурно опробано средство Франкле ове пилуле (погачице) лечнички препоруче но. Врло пријатан укус. 1 велика кутија 2 кр. 40 пот. Две кутије шаљу се франко. Може се добити у апотеци

Frankl Antal

1532 7—40 Szeged, Felső város 30

Никола Прерадовић

у Земуну,

продаје у „Српској Кафани“ у Земуну сав кафански прибор и пиће — а уједно и локал издаје. Упитати се код истог.

41 —5

ОРИГИНАЛНО ПИЛЗАНСКО ПИВО

ПРВЕ

ПИЛЗАНСКЕ ДЕОНИЧАРСКЕ ПИВАРЕ

у Пилзну

ТОЧИ СЕ

у хотелу „Бела лађа“

у Новом Саду.

1519 8—20

И ОНИ КОЈИ ПАТЕ ОД РЕУМАТИЗМА — МОГУ

ОЗДРАВИТИ,

кад зак. заштит. парни инхалациони апарат за собе

THERMAL-KABINETT

употребљују. — *За здраве животна потреба!* — *За болесне спас!* — Искључиво главно заступство за Угарску и балканске државе

KARL SCHRÖDER, Grosshandlung

Budapest, VII. Jokai út 10.

Проспекте на мађарском или немачком језику. — *Може се добити и на отплату.*

Због подражавања треба при куповању бити обазрив.

68 2—3

Ланчане ПУМПЕ

У НАЈБОЉОЈ ИЗРАДИ

могу се добити код

Béla Gyözö & Comp.

Pumpen- u. Spritzenspecialisten

Budapest

1576 9—10

V. Báró Aczél-utza 3.

Само са именом **S CULIA** означене боце јесу праве.

Малнашка **SICULIA** изворита вода.

Најбоље лековито и освежавајуће пиће.

Одклања одма горушицу.

Ненадмашимо за стварање прохтева и за лучење слузи!

Код болести катара, гуше, душника, беле џигерице, стомака, црева, бубрега, бешике надмаша све минералне воде.

Главно стовариште за Угарску.

1575 10—30

Brázay Kálmán

Краљ свих соних-киселих вода.

Budapest
József-körút 37.
Телефон бр. 59-64.

Добија се у свима апотекама, дрогеријама и деликатесним трговинама.

ЈЕДИНА ВЕЛИЖА СРПСКА ТРГОВИНА

ПОСЛОВНИХ КЊИГА ЗА НОВЧАНЕ ЗАВОДЕ, ТРГОВАЧКЕ КУЋЕ И Т. Д. И Т. Д.

МИЛАНА ИВКОВИЋА

НОВИ САД (Ujvidék)

ћошак главне и дунавске улице

препоручује своје велико стовариште готових од најмањих до највећих **књига и зготовљава сваку пословну књигу по нарочитом растеру и жељи. Даље артије, коверата у свакој величини и каквоћи, изврснога мастила, прави енглески пера, оловака. Шанон-Регистера, Шапирограф-апарата** за снимање писама и т. д., **мастионица, правачника и све остале приборе за канцеларије по најјефтинијој цени.**

Израђује **све могуће штампарске послове** са врло **укусном израдом** и са **најновијим** словима и шарама, као брифпапира, коверата карата посетница, позивница, **акција** и т. д. по цени јефтинијој него игде.

47 7—50

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1082 22—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи ивених звона од 461 килогра

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа**

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

ФАБРИКА ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА

Ф. и Ј. Коварика (F. & J. Kovarik)

Филијала: Budapest, V. Szabadságtér 14.

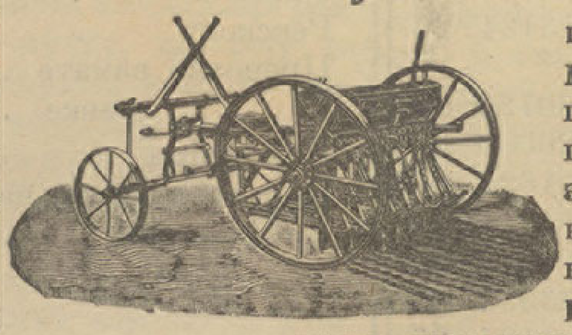

препоручује **бензин и гасмоторе** под гаранцијом за сигуран рад; **вршаће машине**, парне, ручне и са мотором; познате **сејаће машине „Кедвенц“** (горње и доње сејање); најсавршеније **машине за кошење жита и траве** и свих врста пољопривредних машина у солидној изради.

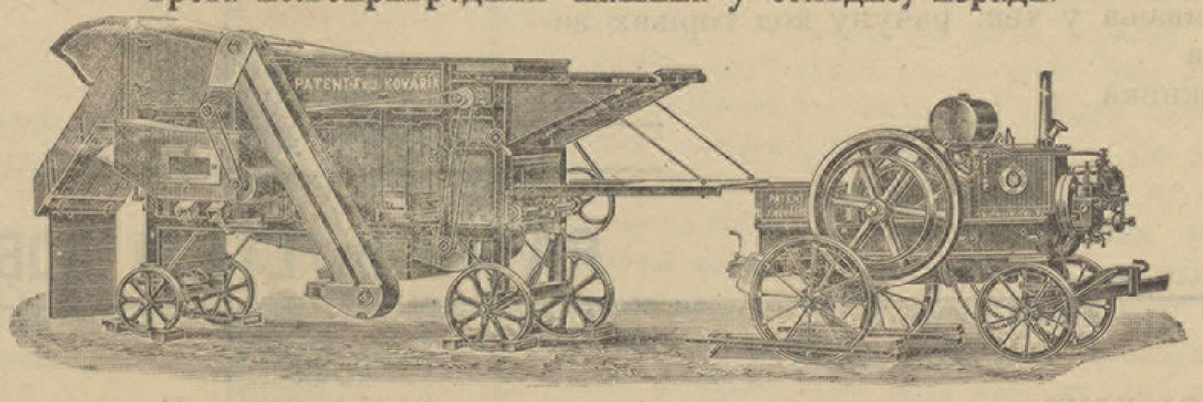

76 2—2

Ценовници шаљу се на захтев. — Траже се поштени и ваљани заступници.

НАЈБОЉИ

ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ

на свету ипак су:

„Les Dernières Cartouches“

extra et vergé

„Mizpah“ vergé — „Ramses vergé“

„Le Zouave vergé“

светске прослављене фабрике папира за цигарете

Braunstein Frères, Paris.

Сопствена фабрика папира GASSICOURT код Мантеса (Француска).

ОСНОВАНА 1878.

654 48—52

РУМСКА ШТЕДИОНИЦА.

ПОЗИВ

П. Н.

Г. г. деоничари Румске штедионице позивају се овим учтиво, да изволе доћи у четвртак 27. (14.) фебруара ове године у

XXXV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати у 2 сата после подне у заводским просторијама са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Избор двојице деоничара за оверовљење скупштинског записника.
2. Извештај управе и надзорног одбора за прошлу годину; полагање рачуна са предлогом о подели чисте добити.
3. Давање разрешнице управи и надзорном одбору за прошлу пословну годину.
4. Определење дневнице управи за идуће три године, и награда надзорном одбору за текућу годину.
5. Избор управе на три године, и три члана и једног заменика у надзорни одбор за текућу пословну годину.
6. Предлози појединих деоничара, који су у смислу чл 28. наших штатута поднешени.

Рума, 8. јануара 1908.

УПРАВА.

НАПОМЕНА: Акционари, који желе учествовати на главној скупштини, имају најмање два дана пре скупштине депоновати своје акције са купонима у благајну ове штедионице, или код Српске банке у Загребу.

РАЧУН БИЛАНСИЈЕ

Дугује. Потражује.

ИМОВИНА:	Круна	пот.
Готовина у благајни	48877	11
„ код Аустро-угарске банке	1852	93
„ код поштанске штедионице	813	68
Меница (4005 комада)	1951100	45
Зајам на некретнине	317604	—
Зајам на ручне залоге	13124	20
Вредносни папири К. 60.000·— ном 4% заложница Аустро-угарске банке	60723	—
200 ком. деон. Срп банке у Загребу а К 100·—	20000	—
8 ком. деон. Срп. банке у Мостару а К 203·—	1624	—
3 ком. деон. Централне банке ческих штедионица а К 410·—	1230	—
Заводска кућа бр. 131.	33592	36
Разне валуте, купони и т. д.	4127	27
Потраживања у тек. рачуну код горњих завода	1015	64
Два дужника	1836	66
	2457521	30

ДУГ		Круна	пот.
Деоничка главница 300 деоница а К 600·— ном.		180000	—
Резервни форд		111500	—
Пензиони фонд заводског особља		29316	71
Улози		1690298	66
Рексконт		343348	—
Преносне камате	К 25·150·—		
„ ставке	К 4.210·86	29360	86
Веровници		6876	08
Пренос добитка из год. 1906.	К 8·000·—		
Чиста добит	К 58.820·99	66820	99
		2457521	28

РАЧУН ШТЕТЕ И ДОБИТИ.

Дугује. Потражује.

РАСХОДИ:	Круна	пот.
Камате од улога	81354	81
„ „ реесконта и преносне камате	21413	18
Надзорном одбору за г. 1907. и награде	1700	—
Порез и општински прирез	10819	35
10% порез на камате од улога	8135	50
Плата званичника	10009	96
Дневница управи	4932	—
Административни трошкови	2323	49
Чиста добит	58820	99
	199509	28

ПРИХОДИ	Круна	пот.
Камате есконтованих меница	162882	76
„ од зајма на некретнине	25001	12
„ „ „ „ ручне залоге	1544	28
„ вредносних папира:		
од деоница Српске банке у Загребу	800	—
„ заложница Аустро-Угарске банке (просте од пореза)	2400	—
„ деоница Центр. банке ческих штедионица	54	—
Кирија заводске куће	600	—
Разне пристојбе, провизије и т. д.	6226	12
	199509	28

Рума, 31. децембра 1907. год.

УПРАВА:

Душан Поповић с. р. управитељ.

Павле Андријевић с. р. **Јован Ст. Дудић** с. р. **Јован А. Ђуричић** с. р. **Ђока Жигић** с. р. **Емил Кокић** с. р.
Јефта Остоић с. р. **Ф. Ристер** с. р. **Ђура Стаић** с. р.

Са главним и осталим помоћним књигама сравнили и у реду пронађено.

74 2-2

Рума, 8. јануара 1908.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Александер Ђуричић с. р. **инж. Јован Татић** с. р. **Јован Остоић** с. р.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.